

Referat – møde i Det Grønne Dialogforum den 13. september 2022

Inviteret deltagere	<p>Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov: Linda Bruhn Jørgensen og Helge Muhle Larsen</p> <p>Gribskov Vandløbslaug: Michael Andreasen</p> <p>Helsingør og Omegns Sportsfiskerforening: Ejvind Hartmund</p> <p>Naturstyrelsen, Nordsjælland: Ida Dahl-Nielsen og Niels Worm</p> <p>Nordsjællands Landboforening: Enok Vestergaard</p> <p>Friluftsrådet, Kreds Nordsjælland: Sally Schlichting</p> <p>Lokalforeningsrådet: Henning Holm</p> <p><i>Gribskov Kommune:</i></p> <p>Udvalg for Klima, Teknik og Miljø:</p> <p>Udvalgsformand Brian Lyck Jørgensen,</p> <p>Øvrige medlemmer af udvalget</p> <p>Jens Rane Holck</p> <p>Administration:</p> <p>Dorethe Ungstrup, Centerchef og vikarierende leder af Natur, Vand og Vej</p> <p>Christian Lundberg, Fagkoordinator for vandløb</p> <p>Christian Larsson, Fagkoordinator for Natur og Grundvand</p> <p>Vo Ryberg, Praktikant fra Skovskolen</p> <p>Stine Kjær Petersen, Kyst og vandløbsmedarbejder, Sekretær for Det Grønne dialogforum</p>
Referent	Stine Kjær Petersen
Fraværende	<p>Grundejersammenslutningen: Bjarne Frølund</p> <p>Dansk Ornitologisk Forening: Carsten Michael Jørgensen</p> <p>Udvalgsformand for planudvalget Bo Jul Nielsen</p> <p>Gribskov landligger Forbund: Kirsten Eva Jessen</p> <p>Naturstyrelsen, Nordsjælland: Jens Bjerregård</p>

Punkt	Dagsorden og referat
# Kl. 17.00-17.05	Velkomst v/ Brian Lokation: Bækkebrovej parkering, Bækkebrovej 50, 3300 Frederiksværk Mødet indledes med let vandring langs Ramløse Å til en bæverdæmning. Herefter afholdes mødet i madpakkehuset ved parkeringspladsen. Husk derfor tøj og fodtøj efter vejret. I regnfulde perioder kan stien langs åen blive pløret. Der er ikke toiletter i området.
Ref.	-
# Kl. 17.05-17.45	Introduktion til bæveren og vandring til bæverdæmning v/ Christina Larsson og Christian Lundberg
Ref.	Se talepinde til oplægget i bilag 1
# 17.45-17.50	Kaffetid i madpakkehuset ved Parkeringsplads
Ref.	-
1 17.40-17.45	Godkendelse af dagsorden og referat fra sidste møde
Ref.	Pkt 2 på dagsordenen – Temadrøftelse om bævere og vandløbsvedligeholdelse – blev taget, mens vi stod ved bæverdæmningen i Ramløse Å. Dagsorden og referatet fra mødet den 2. juni 2022 godkendes uden yderligere bemærkninger.
2 Kl 17.45-18.20	Temadrøftelse om bævere og vandløbsvedligeholdelse <i>Bæverne i Nordsjælland stammer fra 6 tyske bæverfamilier, som blev genudsat i Nordsjælland i 2009 og 2011. Bæverne blev sluppet fri i oplandet til Arresø.</i> <i>Baggrunden for temadrøftelsen er, at bæverne nu 10 år efter begynder at bevæge sig længere op i vandløbs-systemerne i Gribskov kommune.</i> Drøftelsen indledes med et indlæg fra Michael Andreasen, Gribskov Vandløbslaug
Ref	Punktet blev flyttet op, så det blev drøftet, mens dialogforummet stod ved bæverdæmningen i Ramløse Å. Bæverens adfærd og de dilemmaer og oplevelser der deraf følger, blev drøftet. Hovedtemaerne i debatten er herunder listet i vilkårlig rækkefølge. Bæverbestand i Nordsjælland

Det anslås at bæverpopulationen i Nordsjælland er på omkring 20 familier. Når populationen er oppe på 50 familier på Sjælland, vurderes den at være bæredygtig.

Bæveren er beskyttet

Bæveren er en såkaldt Bilag 4 art. Bæveren og dens levesteder er derfor strengt beskyttet i henholdt til EU's naturbeskyttelsesdirektiverne (læs mere herom i bilag 1).

Primære og sekundære dæmninger

- Bæveren bygger dæmninger for dels at sikre, at indgangen til bæverboet konstant ligger under vand. Dette for at sikre boet mod fjerner. Dels for at kunne svømme hen til nye områder med føde.
- En bæverdæmning som er bygget for at sikre bæverboet kaldes for en primær dæmning. Primære dæmninger må ikke fjernes.
- Dæmninger som *blot* skaber en vandvej for bæveren kaldes en sekundær dæmning og kan fjernes.
- Myndigheden skal kontaktes inden en bæverdæmning fjernes.

Nogle bredejere føler sig snydt

- Michael Andreasen understreger, at de han repræsenterer, har ikke noget imod bæveren som art.
- Bæveren blev genudsat for at skabe mere dynamik i naturen. Dynamik i naturområder giver mening, men det går altså ikke, når dynamikken sker på de dyrkede arealer og i beboelsesområder.
- Vandløbslaugets anke er måden, hvorpå arten bliver forvaltet i Danmark og hvordan EU-lovgivningen tolkes herhjemme.
- Forud for genudsætningen af bæveren i Nordsjælland blev der lavet at aftaledokument – en udsætningsplan - hvor der bl.a. blev skrevet ind, at bæverdæmninger i Ramløse Å var uacceptabelt pga. vandløbets ringe fald.
- Derfor er det meget frustrerende, at man nu skal diskutere om dæmningen i Ramløse Å skal fjernes eller ej.
- Kan man ikke i stedet ”opdrage på bæveren” ved at påvirke dens adfærd, så den begynder at bygge dæmningen i sideløbet 100 m opstrøms og ikke i Ramløse Å?
- Det EU-tilskud, som lodsejerne får for at dyrke deres marker påvirkes, hvis markerne står under vand gennem længere tid.

Bæverne skaber naturoplevelse

- bæveren kan være sky og svære at se, men deres adfærd skaber tydelige spor i landskabet, som alle kan opleve.

Projekt i Ellemosen

- Ellemosen er det område som dialogforummet stod midt i under temadrøftelsen. Ellemosen ligger mellem Bækkebrovej og Ramløse Å. Der er mange interesser på spil i Ellemosen; bl.a. jagt på kronvildt, udpeget natura 2000 område, to pumpelag. Alle interesserne bliver påvirket mere eller mindre grad – positivt og negativt - af, at bæverne ændre på vandstanden via dæmningerne.

	<ul style="list-style-type: none"> • Administrationen er ved at afklare mulighederne for et projekt, hvor bl.a. interessenter i Ellemosen inddrages. • Projektet er i sin spæde begyndelse og er stadig ved at blive formuleret.
3 18.20 – 18.50	<p>Rundt om bordet: <i>(forbered jer på at bruge max. 3 minutter, så der er tid til alle)</i></p> <p>Nyt fra foreningerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov • Dansk Ornitologisk Forening • Friluftsrådet, Kreds Nordsjælland • Gribskov Landligger Forbund • Gribskov Vandløbslaug • Grundejersammenslutningen • Helsingø og Omegns Sportsfiskerforening • Lokalrådsforeningsrådet • Nordsjællands Landboforening <p>Nyt fra Naturstyrelsen, Nordsjælland</p>
Ref	<p>Nyt fra foreningerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov DN oplever en forbedret dialog omkring plejen af Tibirke Bakker parterne imellem. • Dansk Ornitologisk Forening - • Friluftsrådet, Kreds Nordsjælland Friluftrådet har en aktiv rolle i genopretningen af Søborg Sø. Oplever at de generelt har et godt samarbejde med Naturstyrelsen. Friluftrådet kæmper for at få stier og veje i området til glæde for friluftslivet. Friluftrådet spørger til hvordan sagen om Pandehave Eng ved Tegners Museum endte. Gribskov kommune svarer, at engen er hegned ind og at der er lavet en sti rundt om foldene. Det er muligt at gå ind på arealet, som afgræsse af køer, gennem en af de mange låger. • Gribskov Landligger Forbund - • Gribskov Vandløbslaug Vandløbslauget bruger meget tid på bæverne. Ellers har det været en tør sommer og derfor har der heller ikke været så mange problemer. Vandløbslauget holder tjekker løbende op på om vandløbene grødeskæres inden for de regulativbestemte tidspunkter.

Gribskov vandløbslaug spørger til en ændring i Søborg Sø projektet hvor der nu er valgt en ny løsning til placeringen af udløb fra søen. Gribskov kommune svarer at omløbsstryget er ændret dels for at sikre en bedre ørred-opgang, dels for at sikre at der ikke kommer "ekstra" vand op i Landkanalen ved højvandssituationer i Øresund. Der regnes pt på om der bør laves en såkaldt dobbeltprofil på strækningen. Ændringen betyder, at der skal laves et regulerings-projekt jf. vandløbsloven på den berørte strækning.

- **Grundejersammenslutningen**

Bjarne Frølund fra Grundersammenslutningen er desværre fraværende til dagens møde, men beder om at det bliver nævnt, at der ikke er indkaldt til det lovede grundejermøde om kommunens Tafiksikkerhedsplan.

- **Helsingør og Omegns Sportsfiskerforening**

Der er lavet et nyt afsnit af FISKEguiden (18 min lang film), som omhandler fjæsingen. Formålet er at sætte fokus på fjæsingen bl.a. ved at udvikle en ny engsret med fjæsing – Fjæsing Dog. Programmet er optaget ud for Gilleleje. Vært er Gordon Henriksen og han får besøg af Cheflivredder John Mogensen. <https://www.sportsfiskeren.dk/lystfiskeri/nyheder/2022/09/nyt-afsnit-af-fiskeguiden-denngang-med-fjaesing>

- **Lokalrådsforeningsrådet**

Der er ikke sket så meget i foreningen henover sommeren. Foreningen er lidt forørnet over, hvordan det er gået med kommunens "Maste-plan". Planen er *lagt på hylden* for nuværende.

- **Nordsjællands Landboforening**

Det har været en god høst. Afgrøderne har haft gode vækstbetingelser og det var tørt, da der skulle høstes.

Der har været afholdt WM i hvededyrkning. Danmark blev igen nr. 2 lige efter New Zealand, som har vundet de sidste mange år.

Begge landet har optimale betingelse i forhold til at dyrke hvede - og korn i det hele taget. Det er der kun en håndfuld lande i verden der har.

Landboforeningen mener, at man skal se fødevarerforsyningen i et globalt perspektiv og ikke snævert inden for landegrænserne. Ifht. klima og Co2-udledning, bør der derfor sættes på at dyrke afgrøder de steder på kloden, hvor udbyttet er størst. Foreningen mener, at der skal dyrkes korn de steder i verden – herunder Danmark - , hvor de optimale betingelser for dyrkningen er.

Nyt fra Naturstyrelsen, Nordsjælland

Der er godt gang i Søborg Sø projektet:

- Der er lige afholdt en række lodsejermøder,
- det rådgivende ingeniørfirma, som er supergode, har 20 mand i gang med diverse beregninger og ekstra sediment boringer,
- rydningen af træer og buske på søen er begyndt,

	<ul style="list-style-type: none"> • Efter planen slukkes pumperne i efteråret 2023. <p>Naturnationalparker – der arbejdes på den konkrete information, som skal formidles på informationsstandere rundt i de to Naturnationalparker i Nordsjælland.</p> <p>”Urørt skov” er ude i høring lige nu. Der lægges op til at alle statskove udlægges til urørtskov. Dog med undtagelse af de nye og kommende skovgenopretnings-skove.</p>
<p>4</p> <p>18.50-18.55</p>	<p>Nyt Fra Gribskov</p> <p><u>Biodiversitetstiltag - konkurrencen om at blive Danmarks vildeste kommune</u> Gribskov kommune deltog i konkurrencen, men er desværre <i>ikke</i> blandt de 10 kommuner som er i finalen om at blive Danmarks Vildeste kommune. Vinderen bliver udnævnt ved event den 19. september 2022.</p> <p><u>Naturpris 2022</u> Igen i år vil der blive uddelt en Naturpris. Klima, Teknik og Miljø uddeler den 20. september Naturpris 2022. Alle opfordres til at indstille en kandidat til prisen inden den 11. september 2022 på natur@gribskov.dk Læs mere på www.gribskov.dk/vild</p> <p><u>Grøn uge / Grøn lørdag</u> Evalueringsmøde for årets Grøn Uge og Grøn lørdag afholdes torsdag den 22. september, kl. 16.00 – 17.30 i Høbjerghytten. Der er sendt invitationer til alle de foreninger/organisationer, der deltog i GrønUge/GrønLørdag 2022.</p> <p>På evalueringsmødet vil arrangørerne vi selvfølgelig gerne høre, hvad der efter deres mening gik godt, hvad der kunne gøres bedre eller anderledes, og om de har nye friske initiativer, som kunne være relevante at afprøve i 2023.</p> <p><u>Invasive arter</u> <i>Kæmpebjørneklo:</i> Siden 2007 har kommunen haft en indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Det betyder, at alle -også kommunen- har pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo i Gribskov Kommune. Kommunen har siden 2007 registreret kæmpebjørneklo og har et meget godt overblik over de kendte forekomster af kæmpebjørneklo. Kommunen bekæmper først kæmpebjørneklo på kommunale arealer og langs offentlige vandløb, derefter kontrollerer kommunen de private arealer. Både lokaliteterne og antallet af kæmpebjørneklo i Gribskov Kommune er faldende siden 2007.</p> <p>I år har Gribskov Kommune udsendt ca. 300 breve til ejere med kæmpebjørneklo. Heraf har 85 efterfølgende modtaget et påbud om bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Kommunen har udført 15 bekæmpelse af kæmpebjørneklo på ejers regning.</p> <p><i>Invasiv pileurt</i> Der er ikke krav til bekæmpelse af pileurt-arter.</p>

	<p>I de sidste par år har bekymringen for pileurter været stigende for borgerne, og flere og flere indberetter i "Tip Gribskov" om forekomster af pileurter. Det er hensigten at kommunen får en ensartet holdning til bekæmpelse af pileurter på kommunens arealer.</p>
Ref.	<p>Dialogforummet havde ingen kommentar til nyt fra Gribskov Kommune</p> <p>Gribskov kommune tilføjede disse to ekstra "Nyt fra"- punkter:</p> <p>Affaldsområdet virksomhedsoverdrages til GribVand Den 1. juli 2022 blev den del af Affaldsområdet som ikke er myndighed virksomhedsoverdraget til GribVand. GribVand har i den forbindelse ændret navn til Gribskov Forsyning. Det drejer som om 4 årsværk i administrationen og alle ansatte på kommunens to genbrugsstationer.</p> <p>Foreninger og organisationer kan søge Her gror vi-pulje Nordea-fonden uddeler nu 50 mio. kr. til projekter, der får bynaturen og fællesskabet til at vokse. Foreninger og organisationer kan søge fra 200.000 kr. op til 1 mio. kr. gennem fondens <i>Her gror vi-pulje</i>.</p> <p>Puljen er opdelt i to ansøgningsrunder: 1. runde: Frist 16. november 2022 med svar i marts 2023. 2. runde: Frist 22. februar 2023 med svar i juni 2023.</p> <p>Link til puljen. https://nordeafonden.dk/soeg-stoette/her-gror-vi-puljen</p>
6 18.55-19.00	Evt. og næste møde i Det Grønne Dialogforum
Ref.	<p>Næste møde i Det grønne dialogforum: torsdag den 2. juni, tirsdag den 13. september, tirsdag den 6. december. Mødet bliver indendørs pga. årstiden. Alle møder afholdes som udgangspunkt fra kl. 17-19</p> <p>Dialogforummet udtrykte begejstring for, at også næste års møder i sommerhalvåret holdes på en udendørs lokation.</p> <p>Der var forslag om Søborg sø – gerne før og efter der kommer vand på.</p>

Bæverdæmning i Ramløse å

Bæveren blev genudsat

Bæverne har været uddød i ca. 2500 år, men tyske bævere blev i 1999 genudsat i Klosterheden i Jylland. I Arresø i Nordsjælland blev der udsat i alt 23 bæver over en periode på tre år i 2009-2011.

Nu er der ca. 70 individer, på knap 20 aktive bopladser.

Formålet med udsætningen var at få en hjemmehørende økologisk nøgleart tilbage i naturen. En art som skaber levested for andre arter.

Bæveren

Bæverne er Europas største gnaver på 95-135 cm og 15-35 kg. De kan blive op til 25 år, men bliver typisk 7-8 år.

Bæveren lever i ferskvandssystemer (foretrækker en vanddybde på 50-80 cm), hvor den spiser urter, rødder, blade, skud og kviste om sommeren og om vinteren primært af bark og kviste, helst pilefamilien. Ikke af fisk!

Overvejende skumringsaktive med dårligt sort/hvidt syn, men med en god lugte- og høresans.

Bæverne er monogame og lever således sammen i par, i små familiegrupper med deres unger fra samme år, evt. også fra forrige år samt - af og til et eller flere ikke-kønsmodne dyr.

Bæver bliver kønsmoden som 2-årig, yngler når den er 3 år. Der fødes et kuld om foråret på 1-3 unger, og de bliver i ynglehulen 1-2 måneder efter fødslen.

Bæverne har et territorium, der kan opretholdes så længe der er gunstige levevilkår i området (noget at æde). Størrelsen på et territorium er typisk på omkring 3 km – men varierer.

Bæverbo og dæmninger

Bæveren sikrer permanent adgang til vand ved at grave kanaler og etablere vandsystemer bl.a. vha. dæmninger. Vandsystemerne bruges til at sikre adgangen til vigtige fødeområder eller for at skabe forbindelse mellem f.eks. to søer.

Bæverne lever ikke i dæmningen - det mest almindelige bæverbo er en jordhule, som graves i brinken langs et vandløb eller en sø. Der er også bæverbo bestående af grene – en grenhytte.

Uanset bo-type sikre bæveren med dæmninger at dens indgang til boet ligger under vand. Det gør den for at beskytte sine unger ved at besværliggøre angreb fra rovdyr (f.eks. ræv, hund, mink (ulv)).

Hvis vanddybden ikke er tilstrækkelig, eller der er behov for et udvidet vandsystem af hensyn til fødesøgning, forsøger bæveren at regulere vandstanden ved at bygge dæmninger.

Forvaltningsplan

Ifm. udsætningen i 2009-2011 blev der lavet udsætningsplaner og vedtaget en forvaltningsplan med mulighed for at regulere i og fjerne dæmninger, hvis de var til gene for bredejere/lodsejere.

I 2016 blev bæveren i Danmark omfattet af habitatdirektivet og er en såkaldt bilag IV-art og er dermed strengt beskyttet efter EU's habitatdirektiv der trumfer dansk lovgivning – herunder vandløbsloven og vandløbsregulativer.

Det betyder, bl.a. at der ikke må ske forsætlig forstyrrelse af bæverne og, at der ikke må ske beskadigelse eller ødelæggelse af dens yngle- eller rasteområder. (**Se side 3)

At bæverne blev optaget på habitatdirektivets bilag IV i Danmark gjorde, at der var brug for at implementere dette i forvaltningsplanen – denne blev opdateret og vedtaget efter høring i efteråret 2020.

I forvaltningsplanen fra 2020 skelnes mellem primære dæmninger, der sikrer indgangen til boet og disse dæmninger er der ikke mulighed for at fjerne, og så sekundære dæmninger, som har til formål at øge fødesøgningsmulighederne som der er mulighed for at fjerne.

I forvaltningsplanen står der også, at NST vurderer om der er tale om en primær eller sekundær dæmning.

Kommunens skal rådføre sig med NST, der også er dem der fører tilsyn med dæmningen og evt. kan regulere i den. En regulering kan ske ved at føre et rør igennem og sikre øget afvanding, fjerne en del af dæmningen og sætte en el-tråd over dæmningen så bæverne ikke bygger videre på den.

Historikken, afgørelse og klagenævnet

Den dæmning vi skal ud og se på er en primær dæmning, der sikrer et bæverbo (en hytte) længere inde i mosen. Dæmningen har afstedkommet at nogle bredarealer har været våde/oversvømmet og det ikke har været muligt for lodsejere at slå nogle baner ifm. jagtinteresser og i visse periode forhindret høslet.

- Dæmning og aktivitet registreres i 2020
- Ved juletid 2020 blev dæmningen fjernet ulovligt – lodsejer anmelder det til politiet. Civilretssag med dom og bøde.
- Maj 2021 registreres bæverdæmning igen efter henvendelse fra lodsejer, NST vurderet den er primær
- 13. aug. 2021 GK truffet afgørelse efter vandløbsloven om at regulativ ikke kan overholdes for så vidt angår vandføringen, da bæverne er en bilag IV-art.
- I afgørelsen: koten reguleres svarende til Arresø's flodmål. Kote 3.90 DVR90
- NST fører tilsyn ugentligt regulerer den bl.a. vha. el-tråd
- Der skæres grøde i vandløbet som beskrevet i regulativet
- 6 klager der ligger til behandling i klagenævnet.
- Delafgørelse – klage har ikke opsættende virkning, dvs. dæmningen skal ikke fjernes selv om der er klaget.
- Afventer afgørelse fra nævnet, kan tage hele år....
- Afgørelsen kan ikke udløse erstatning, da der er tale om myndighedsudøvelse indenfor eksisterende lovgivning. Faldet en dom herom.

Mens vi venter – projekt om Bæver i Ellemosen

3. maj 2022 det politiske udvalg i Gribskov Kommune Klima, teknik og Miljø besluttet, at administrationen skal undersøge mulighederne for at igangsætte et projekt om bæverne i Ellemosen.

Projektet skal afklare den fremtidige administration af både vandløb og naturforholdene i Ellemosen. I et projekt kan de naturmæssige og rekreative interesser i området undersøges. Med projektet kan der skabes videnskabelig evidens for konsekvenserne af bæveres aktivitet for andre beskyttede arter af planter og dyr.

Et delformål med projektet kan være at forsøge at inddrage og tilgodese så mange interessenter som muligt. Projekter kan foregå i et partnerskab mellem Naturstyrelsen og Gribskov Kommune med inddragelse af bredejer og interessenter.

Projektet foreslås forsøgt finansieret af fondsmidler og/eller offentlige tilskudsordninger.

** uddrag af

Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter¹

Artikel 6

Stk 4. Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Artikel 12

Stk 1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod:

- a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
- b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer
- c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
- d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

Stk 2. For disse dyrearter forbyder medlemsstaterne opbevaring, transport eller salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder, der er indsamlet i naturen, med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden iværksættelsen af dette direktiv.

Stk 3. Forbuddene i stk. 1, litra a) og b), samt stk. 2 gælder for alle livsstadier hos de dyr, der er omfattet af denne artikel.

I 2016 blev bæveren optaget på den såkaldte referenceliste over EU-natur (i det vestlige Jylland). Det betyder, at bæveren betragtes som en naturlig del af den danske natur og er dermed også omfattet af habitatdirektivets beskyttelsesregler for Natura 2000-områder.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:DA:HTML>